

Handleiding gedragscode OM (2006H002)

Afzender

College van procureurs-generaal

Adressaat

Hoofden van de parketten

Registratienummer

2006H002

Datum vaststelling

24 juli 2006

Datum inwerkingtreding

1 september 2006

Geldigheidsduur

31 augustus 2010

Vervallen

Handleiding gedragscode OM (vervallen) (2000H003)

Wetsbepalingen

art. 1g Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren

Jurisprudentie

-

Bijlagen

1

Aanbiedingsbrief

[Datum brief 30 augustus 2006, kenmerk PaG/BJZ-B/10801.](#)

ACHTERGROND

Als Openbaar Ministerie zijn we verantwoordelijk voor het handhaven van wet en recht. Samen met het bestuur, de politie, de rechter en andere instanties bevorderen we dat wetten worden nageleefd en treden we op tegen hen die regels overtreden. Wij vinden dat de samenleving dan ook van ons als rechtshandhavende instantie mag verwachten dat we bij het verrichten van ons werk integer en fatsoenlijk optreden. In deze handleiding zijn, als afgeleide van die visie, voor alle medewerkers van het OM de gedragsnormen opgeschreven die zij bij de uitvoering van hun taken in acht nemen. Voor het grootste deel betreft het normen, bijeengebracht uit internationale verdragen, wet, jurisprudentie en andere bronnen, die al langer leven binnen het OM en die door velen als volstrekt natuurlijk worden ervaren. Sommige van de gedragsnormen zullen in de dagelijkse praktijk nog een concretere invulling moeten krijgen zodat zij ook daadwerkelijk als leidraad kunnen gaan dienen in de beroepspraktijk. De verwachting is dat deze handleiding in de loop der jaren zal uitgroeien tot een document waarin de mensen in de organisatie zich herkennen en waarvan zij zullen zeggen dat het daadwerkelijk houvast biedt bij de uitoefening van hun functie.

Bij deze gedragscode gaat het niet om een juridisch sluitend stelsel van regels maar om algemenere principes die leidend zijn voor het gedrag van de medewerkers van het OM: de gedragscode dient als referentiepunt voor het eigen handelen en tevens als leidraad. Uiteraard

blijven verantwoordelijkheden die voortvloeien uit andere regelgeving en uiteindelijk de eigen verantwoordelijkheid, onverminderd overeind.

De gedragscode geldt voor alle medewerkers van het OM en niet slechts voor officieren van justitie en advocaten-generaal. Eigenlijk spreekt dat voor zich in een organisatie waarin veel in teamverband wordt gewerkt, bevoegdheden soms zijn gemandateerd en waarin overigens velen uit het team contacten onderhouden met derden. Dat neemt niet weg dat sommige gedragsregels met name zien op bevoegdheden die worden uitgeoefend door de officieren van justitie en advocaten-generaal. Waar dat zo is, wordt korthedshalve gesproken van de officier van justitie als adressaat. Waar sprake is van gemandateerde bevoegdheden zoals bedoeld in art. 126 Wet RO, geldt de regel ook voor de parketmedewerker die gebruik maakt van de gemandateerde bevoegdheid.

Als bijlage bij deze handleiding is opgenomen het formulier voor het afleggen van de eed of belofte als bedoeld in artikel 1g, eerste lid, van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren door de rechterlijk ambtenaar. Andere medewerkers van het OM leggen een beperktere eed of belofte af bij het aanvaarden van hun functie.

SAMENVATTING

Deze handleiding bevat een gedragscode waarin gedragsnormen zijn beschreven voor medewerkers van het OM. De gedragscode is zowel gericht op gedrag van medewerkers in hun onderlinge samenwerking, als op gedrag jegens externen.

De gedragscode bestaat uit vier rubrieken:

1. Algemene regels.
2. Regels die betrekking hebben op verplichtingen om de organisatie effectief en efficiënt te laten werken, zodanig dat de verplichtingen ten opzichte van derden optimaal gerealiseerd kunnen worden.
3. Specifieke regels die betrekking hebben op gedrag ten aanzien van groepen van betrokkenen buiten het OM zoals de rechter, de verdachte en zijn raadsman, het slachtoffer, getuigen, de minister, het openbaar bestuur, de politie, de samenleving, de media en het buitenland.
4. Overige aspecten van de gedragscode, waaronder beheer en naleving.

GEDRAGSCODE:

1. Algemene regels

De medewerker van het OM voert zijn werkzaamheden uit:

1. binnen de grenzen van het recht;
2. met bijzondere aandacht voor de fundamentele rechten van de mens;
3. met eerbiediging van de inherente menselijke waardigheid, zonder aanzien van persoon en status, en zonder te discrimineren naar godsdienst, geslacht, seksuele geaardheid, nationale afkomst, etniciteit, huidkleur, leeftijd of andere grond;
4. eerlijk, onpartijdig, objectief en onbevreesd;

5. op een wijze die ook achteraf controleerbaar is en waarbij over de in de taakuitoefening gemaakte keuzen steeds verantwoording kan worden afgelegd;
6. met inachtneming van de regels van proportionaliteit en subsidiariteit;
7. op een zorgvuldige en voortvarende manier.

Ook buiten de uitoefening van zijn werkzaamheden gedraagt hij zich:

1. met inachtneming van de voorschriften met betrekking tot het verstrekken van informatie aan derden en de geheimhouding van vertrouwelijke informatie;
2. in overeenstemming met het publieke karakter van de normhandhavende taak van het OM, die maakt dat zijn handelen en nalaten voorwerp kunnen zijn van openbaar debat en daarmee het aanzien van het OM als geheel kunnen raken;
3. met de vereiste integriteit waaronder in ieder geval wordt verstaan dat hij geen handelingen of nevenwerkzaamheden verricht waarbij zijn professionele onbevangenheid is beïnvloed of waarbij die schijn kan worden gewekt.

2. Regels met betrekking tot onderlinge samenwerking

1. De collega

1. Medewerkers van het OM gaan respectvol met elkaar om.
2. Tussen medewerkers van het OM wordt resultaatgericht samengewerkt en open gecommuniceerd.
3. Medewerkers van het OM nemen over en weer elkaars taken en bevoegdheden in acht en vragen elkaar geen diensten die misbruik van deze taken en bevoegdheden zouden impliceren.

2. De medewerker

1. De medewerker van het OM legt verantwoording af aan zijn leidinggevende over zijn werk (-wijze).
2. De medewerker informeert tijdig, ook ongevraagd, zijn leidinggevende over hetgeen redelijkerwijs voor zijn leidinggevende van belang is om te weten.

3. De leidinggevende

De leidinggevende stelt zich open en toegankelijk op ten aanzien van zijn medewerkers.

De leidinggevende gaat fair om met zijn medewerkers en geeft het goede voorbeeld.

De leidinggevende informeert de medewerkers over hetgeen voor een goede uitvoering van hun taken nodig is.

4. De parketten

Tussen parketten wordt resultaatgericht samengewerkt en open gecommuniceerd.

5. Overleg met parketleiding

Bij twijfel of voorgenomen optreden verantwoord is, treedt de medewerker van het OM in overleg met zijn leidinggevende en/of met het parkethoofd.

3. Specifieke regels ten aanzien van de omgeving

1. De rechter

1. De medewerker van het OM legt aan de rechter volledige verantwoording af over zaken die aan deze zijn voorgelegd.
2. Behoudens hetgeen ter terechtzitting geschiedt, wordt door de medewerker van het OM aan de rechter geen inhoudelijke informatie verstrekt over zaken waar deze rechter over heeft te oordelen of te oordelen kan krijgen, die niet onverwijld wordt onderbouwd door enig schriftelijk stuk dat deel uitmaakt van het procesdossier.
3. Ten behoeve van de rechtsontwikkeling kan de officier van justitie, met instemming van het parkethoofd, de rechter een standpunt voorleggen dat welbewust afwijkt van bestaande rechtspraak of rechtsopvattingen. Hij doet zulks uitdrukkelijk en gemotiveerd.
4. In de omgang met de rechter onthoudt de officier van justitie zich van gedrag dat de onpartijdigheid van de rechter ter discussie zou kunnen stellen.

2. De verdachte en zijn raadsman

1. De officier van justitie gaat, behoudens in bijzondere omstandigheden, in een strafzaak niet tot vervolging over als hij er niet in gemoede van overtuigd is dat er voldoende wettig bewijsmateriaal aanwezig is waardoor de rechter tot een bewezenverklaring zal kunnen komen.
2. Als bewijsmateriaal is verzameld op een wijze die een grove schending van fundamentele rechten van de verdachte oplevert, zal de officier van justitie geen gebruik maken van dat bewijsmateriaal, behoudens om de voor die schending verantwoordelijken in rechte te betrekken.
3. De officier van justitie richt zich in zijn onderzoek op het vinden van de objectieve waarheid. Hij is onbevangen en waarachtig en betreft in zijn afwegingen alle omstandigheden, zowel de belastende als de ontlastende.
4. Als de officier van justitie beschikt over feitenmateriaal dat een verdachte ontlast of de verdachte in zijn zaak ten voordele strekt dan wel wezenlijk is voor de rechter om tot een oordeel te kunnen komen, dan zal hij dit ongevraagd inbrengen.
5. De officier van justitie draagt er zorg voor dat de verdediging tijdig kennis kan nemen van de processtukken.

3. Het slachtoffer

1. De medewerker van het OM heeft een bijzondere zorg ten opzichte van slachtoffers van delicten en hun naasten. Hij spant zich in hun belangen naar behoren te behartigen.
2. Hij geeft actieve voorlichting over hun rechten, de procedure en afdoeningsbeslissingen.

4. Getuigen

De medewerker van het OM spant zich er voor in dat getuigen niet meer worden belast door het geven van een getuigenis dan in het belang van een goede rechtspleging noodzakelijk is. Hij neemt zo nodig maatregelen om de lichamelijke en geestelijke integriteit, alsmede de goederen van getuigen en hun naasten te beschermen.

5. De minister

1. De medewerker van het OM handelt in overeenstemming met gegeven aanwijzingen. De officier zal ter terechtzitting een gegeven aanwijzing loyaal verdedigen. Wel staat het hem vrij om aandacht te vragen voor die overwegingen omtrent het recht die de rechter naar objectieve maatstaven mede in het oordeel over de voorliggende casus zou moeten betrekken.
2. De medewerker van het OM heeft oog voor de consequenties die zijn handelen of nalaten kan hebben voor de politieke verantwoordelijkheid van de minister.

6. Het openbaar bestuur

1. In zijn verhouding ten opzichte van het openbaar bestuur streeft de medewerker van het OM naar doelgerichte samenwerking. Hij bevordert daarbij de handhaving van de rechtsorde met een bijzonder oog voor een afgewogen en integere inzet van de mogelijkheden die het strafrecht biedt.
2. De medewerker van het OM toont zich als vertegenwoordiger van het OM een betrouwbare gesprekspartner.
3. Met het oog op het integer functioneren van het openbaar bestuur draagt de officier van justitie met name zorg voor een richtige vervolging van misdrijven begaan door overheidsdienaren en overige delicten waardoor de integriteit van het openbaar bestuur kan worden aangetast.

7. De politie

1. De officier van justitie stelt zich jegens de politie open en toegankelijk op, neemt duidelijke beslissingen en neemt zijn verantwoordelijkheid.
2. De officier van justitie ziet erop toe dat de politie rechtmatig en behoorlijk optreedt.
3. De officier van justitie ziet erop toe dat de politie processen-verbaal aanlevert die waarheidsgetrouw zijn en volledig.
4. De officier van justitie draagt er zorg voor dat hij op de hoogte is van de door de politie in een strafrechtelijk onderzoek ondernomen onderzoekshandelingen en dat hij deze ter zitting ten overstaan van de rechter kan verantwoorden.

8. De samenleving

De medewerker van het OM gedraagt zich in de uitoefening van zijn functie voorkomend en zorgvuldig jegens al diegenen met wie hij in contact komt.

9. De media

In individuele strafzaken treedt de officier van justitie in de rechtszaal in de openbaarheid. Dat laat onverlet dat de medewerker van het OM die is belast met het onderhouden van contact met de pers, aan de pers zoveel objectieve informatie geeft als op dat moment - alle in het geding zijnde omstandigheden in aanmerking genomen - verantwoord is.

10. Het buitenland

Ten aanzien van de behandeling van rechtshulpverzoeken verleent de medewerker van het OM de vereiste hulp en betracht daarbij eenzelfde zorgvuldigheid als in de eigen zaken.

4. Overig

1. Naleving

De gedragscode in deze handleiding zal tot leven moet komen in de praktijk van alledag. De gedragscode beoogt te bevorderen dat binnen de organisatieonderdelen een klimaat wordt bereikt waarin (morele) problemen herkend worden en bespreekbaar zijn.

De gedragscode geeft geen zelfstandige tuchtrechtelijke of ambtenarenrechtelijke regels, anders dan die reeds voortvloeien uit bestaande wet- of regelgeving. Ook is niet gekozen voor een specifieke klachtvoorziening. Volstaan wordt met de huidige interne mogelijkheden van corrigeren en stimuleren. Hiermee wordt getracht recht te doen aan het beoogde karakter van de gedragscode: een levend instrument dat een stimulerende rol speelt bij het verder vormen van het ethisch besef binnen het Openbaar Ministerie.

De vorm van de gedragscode (handleiding) beperkt het beroep dat door derden gedaan kan worden op naleving van de gedragscode. Dit reikt niet verder dan de externe werking die reeds voortvloeit uit bestaande wet- of regelgeving waarin verplichtingen voor het OM of zijn individuele medewerkers zijn neergelegd.

2. Beheer

Omdat de regels in de gedragscode hun geldingskracht kunnen verliezen of zich andere regels kunnen ontwikkelen die een plaats verdienen in de gedragscode, is het in het belang van de organisatie dat de gedragscode actueel blijft. Daartoe zal de gedragscode periodiek worden geëvalueerd.

OVERGANGSRECHT

Deze handleiding geldt vanaf de datum van inwerkingtreding.

BIJLAGE 1

Formulier voor het afleggen van de eed of belofte als bedoeld in artikel 1g, eerste lid, van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren door de rechterlijk ambtenaar;

Ik zweer/beloof dat ik trouw zal zijn aan de Koning, en dat ik de Grondwet en alle overige wetten zal onderhouden en nakomen.

Ik zweer/verklaar dat ik middellijk noch onmiddellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, tot het verkrijgen van een benoeming aan iemand iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven of beloven.

Ik zweer/verklaar dat ik nimmer enige giften of geschenken hoegenaamd zal aannemen of ontvangen van enig persoon van wie ik weet of vermoed dat hij een rechtsgeding heeft of zal krijgen waarin mijn ambtsverrichtingen te pas zouden kunnen komen.

Ik zweer/beloof dat ik mijn ambt met eerlijkheid, nauwgezetheid en onzijdigheid, zonder aanzien van personen, zal uitoefenen en mij in deze uitoefening zal gedragen zoals een goed rechterlijk ambtenaar betaamt.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!/Dat verklaar en beloof ik!

Op ....., werd te .....
ten overstaan van (1) .....
door (2) .....
de bovenvermelde eed/belofte afgelegd.
de .....
(1) .....
(2) .....

Krachtens de wet is de rechterlijk ambtenaar verplicht tot geheimhouding van de gegevens waarover hij bij de uitoefening van zijn taak de beschikking krijgt en waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, behoudens zover enig wettelijk voorschrift tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit. Daarbij is de rechterlijk ambtenaar met rechtspraak belast verplicht tot geheimhouding van hetgeen in de raadkamer over aanhangige zaken is geuit. De rechterlijk ambtenaar met rechtspraak belast mag zich niet op enige wijze inlaten met partijen of hun advocaten, procureurs of gemachtigden over enige voor hem aanhangig geschil of een geschil waarvan hij weet of vermoedt dat deze voor hem aanhangig wordt.